

Jolanta Karbowniczek

Recenzja książki pt. "Witamy w przedszkolu. Wspomaganie procesu adaptacji dziecka do środowiska przedszkolnego" autorstwa Anny Klim-Klimaszewskiej

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 2-3,
97-100

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

prof. dr hab. Jolanta Karbowniczek
Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”
w Krakowie

RECENZJA KSIĄŻKI
PT. „WITAMY W PRZEDSZKOLU.
WSPOMAGANIE PROCESU ADAPTACJI DZIECKA
DO ŚRODOWISKA PRZEDSZKOLNEGO”
AUTORSTWA ANNY KLIM-KLIMASZEWSKIEJ¹
INSTYTUT WYDAWNICZY ERICA, WARSZAWA 2010, s. 288

Współcześnie edukacja stanowi bardzo ważne ogniwo w kreowaniu osobowości młodego człowieka. Tym samym odgrywa olbrzymią rolę w kształtowaniu najmłodszego pokolenia zarówno na poziomie placówek wychowania przedszkolnego jak i w pierwszym szczeblu edukacyjnym.

O wspomaganie powiedziano i napisano już wiele. Zagadnienie to było różnorodnie interpretowane. Głównie autorzy wskazywali na aspekt wspomaganie w wymiarze: biologicznym, psychicznym, a także uwzględniano sferę sprawnościową lub niepełnosprawności dziecka. Jednak najczęściej nawiązywano do kwestii rozwoju dziecka w młodszym wieku szkolnym. Głównie tematyka z tego zakresu była przedmiotem wielu rozważań oraz badań w publikacjach:

B. Cytowskiej, B. Winczury, E. Gruszczyk-Kolczyńskiej, B. Kai, A. Twardowskiego, K. Barłóg, D. Kamińskiej i M. Wiśniewskiej.

W ostatnim czasie na rynku wydawniczym pojawiło się wiele nowych pozycji nawiązujących do problematyki wspomaganie. Były one poruszane w różnych kontekstach edukacyjnych, a tym samym analizowane w różnych kategoriach wiekowych. Spośród wszystkich dotychczasowych opracowań szczególną

¹ Prof. nadzw. dr hab. A. Klim-Klimaszewska – pedagog, zastępca dyrektora ds. Dydaktyki w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego (UPH) w Siedlcach, kierownik Zakładu Kształcenia Przedszkolnego. Autorka ponad 150 publikacji wydawanych w kraju i zagranicą.

uwagę zwraca jedna publikacja – opracowanie: „Witamy w przedszkolu. Wspomaganie procesu adaptacji dziecka do środowiska przedszkolnego” autorstwa A. Klim-Klimaszewskiej. Jest to kolejna pozycja autorki, która prezentuje nowe kwestie dotyczące małego dziecka. Wcześniej autorka nawiązywała w swoich publikacjach do:

- statusu i obszaru pedagogiki przedszkolnej („Pedagogika przedszkolna”, Warszawa 2005),
- nowych ustaleń według założeń podstawy programowej („Pedagogika przedszkolna: nowa podstawa programowa”, Warszawa 2010),
- gotowości trzylatka do podjęcia edukacji przedszkolnej („Trzylatek w przedszkolu: gotowość dziecka trzyletniego do podjęcia edukacji przedszkolnej”, Warszawa 2010).

W obecnym opracowaniu A. Klim-Klimaszewska prezentuje nie tylko nowe pojęcia, ale także swoją refleksją uzupełnia dotychczasową wiedzę. W pierwszym rozdziale odnosi się do podstawowych i najważniejszych zagadnień oraz problemów dotyczących trudności w procesie adaptacji dziecka do przedszkola, a także dostarcza niezbędnych informacji do podejmowania praktycznych działań w przedszkolu. Nawiązuje do następujących kwestii:

1. uwarunkowań procesu adaptacji dziecka do placówki wychowania przedszkolnego (wskazano na czynniki warunkujące i utrudniające adaptację dziecka, indywidualne cechy jednostki i jego poziomy rozwoju umysłowego, środowisko rodzinne, czynniki związane ze środowiskiem przedszkolnym);
2. trudności dziecka w adaptacji do środowiska przedszkolnego (odniesiono się do: rozwoju psychofizycznego jednostki, wrodzonych sprawności poznawczo-intelektualnych, poziomu pojęciowego i sprawności instrumentalnych i psychomotorycznych, regresu zakłócającego prawidłowy rozwój dziecka, trudności w procesach poznawczych – myśleniu, mowie, spostrzeganiu i uwadze – sferze społeczno-emocjonalnej trzylatków, interakcji powodujących dezorganizację zachowania, trudności wynikających z braku orientacji w zakresie organizacji i rytmu dnia w przedszkolu);
3. problematyki zachowania dzieci wykazujących trudności w adaptacji do środowiska przedszkolnego (wskazano na: trudności cechujące negatywny stosunek uczuciowy do przedszkola, zaburzenia wegetatywne i ruchowe, trudności powodujące zaburzenia w kontaktach społecznych, zaburzenia sfery emocjonalnej – syndromy nerwicowe oraz tiki, zaburzenia psychotyczne, neurodynamiczne, zahamowania psychoruchowe);
4. przygotowania trzylatków do podjęcia edukacji przedszkolnej (odniesiono się do: poczucia obowiązku, rozwijania umiejętności wytrwałości i nawyku, warunków przedszkola, organizacji pracy oddziałów przedszkolnych, możliwości złagodzenia „progu przedszkolnego”);

5. programu wstępnej adaptacji dziecka do środowiska przedszkolnego jako działania pedagogicznego sprzyjającego rozładowaniu negatywnych doznań jednostki (wskazano na: cel, założenia, program działań wstępnej adaptacji dziecka do środowiska przedszkolnego).

W drugim rozdziale autorka zobrazowała „Działania przedszkola wspomagające proces adaptacji dziecka do środowiska przedszkolnego”. Jest to kolejna część opracowania, w której A. Klim-Klimaszewska wskazuje na rozwiązania metodyczne (w formie scenariuszy zajęć), które zostały wdrożone w jednym z przedszkoli na terenie Białej Podlaskiej. Zaproponowane programy adaptacji dla trzylatków opracowały studentki Podyplomowego Studium Wychowania Przedszkolnego funkcjonującego przy Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.

PROGRAMY ADAPTACJI DLA TRZYLATKÓW

Program pierwszy został skonstruowany przez mgr W. Ulitę. W ujęciu autorki wspomaganie trzylatka w procesie adaptacji do środowiska przedszkolnego można zrealizować na podstawie:

- programu wstępnej adaptacji – „Typowy Trzylatek w Przedszkolu” w którym wskazano na cele i zadania zaproponowane dla tego programu, zobrazowano cechy charakteryzujące nauczyciela prowadzącego zajęcia w grupie dzieci trzyletnich oraz nawiązano do sylwetki trzylatka przekraczającego próg przedszkola, między innymi nakreślono formy współpracy przedszkola z rodziną,
- scenariuszy zajęć adaptacyjnych (zaproponowano główne cele, metody oraz formy pracy stosowane w trakcie tych spotkań).

Drugi program adaptacji dla dzieci trzyletnich został opracowany przez B. Zowczak i I. Skoczek. Autorki – podobnie jak mgr W. Ulita – wskazały na adaptację trzylatka w świetle literatury przedmiotu. Między innymi nawiązały do negatywnych skutków adaptacji trzylatków. W swoich rozważaniach nakreśliły cele i zadania programu, zaproponowały scenariusze spotkań adaptacyjnych z rodzicami oraz wskazały na harmonogram, terminarz i ewaluację działań adaptacyjnych.

Program trzeci został skonstruowany przez M. Wińską (na podstawie działań zrealizowanych w Przedszkolu w Czerwoncu). Autorka wskazała nie tylko na przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola, ale także zaproponowała cele spotkań i wiodące działania ze strony nauczyciela na przykładzie scenariuszy adaptacyjnych.

Program czwarty został opracowany przez B. Sweeklej. Autorka zaproponowała program „Uśmiechnięte maluchy”, który już został wdrożony przez nauczycieli w jednym z przedszkoli w Białej Podlaskiej. Czytelnie zaprezentowano cele i przebieg spotkań nauczycieli i wychowawców z rodzicami. Przytoczono scenariusze:

- zajęć adaptacyjnych – przygotowane przez: K. Długosz, D. Durkę-Zdanikowską, M. Bukowską, A. Bartczak, M. Grabarczyk, E. Gut, A. Lubę, M. Piros;
- zebrań z rodzicami – autorstwa M. Oderkiewicz, A. Charytanow, B. Sińczuk, E. H. Dąbrowskiej, E. Chwedoruk, A. Matczuk, J. Safiańskiej, E. Pietrzak,
- uroczystości pasowania na przedszkolaka przygotowane przez: J. Skłodowską, S. Raczyńską-Tymoszuk, A. Kowalczyk, E. Kargol, A. Prokurat, M. Tajak, A. Kiciak, A. Łazugę, B. Szymanek, A. Kędziarską, J. Chojecką.

Książka A. Klim-Klimaszewskiej stała się bardzo ważną publikacją wśród innych opracowań promujących edukację przedszkolną w kontekście wspomagania procesu adaptacji trzylatków. Jej status wynika z tego, że jest ona niezwykle interesująca i bogata informacyjnie. Opracowanie to jest wyśmienitą pomocą dla nauczyciela przedszkola. Publikacja ukazuje nie tylko tematykę wspomagania i adaptacji w nurcie teoretycznym, ale także skłania nauczycieli do wdrażania części metodycznej w harmonogramach pracy przedszkoli.

Zaletą niniejszego opracowania jest bogaty język oraz jego poprawność stylistyczna.

Należy nadmienić, że prezentowaną publikację czyta się płynnie, a myśli w niej wyrażone są jasno sprecyzowane przez autorkę. Opracowanie „Witamy w Przedszkolu. Wspomaganie procesu adaptacji dziecka do środowiska przedszkolnego” głównie adresowane jest do nauczycieli przedszkoli, studentów kierunków nauczycielskich, rodziców oraz osób zainteresowanych edukacją przedszkolną.

Reasumując należy stwierdzić, że publikacja zaproponowana przez A. Klim-Klimaszewską ma szansę stać się bestsellerem wśród innych publikacji nawiązujących do tej tematyki. Głównie wynika to z tego, że zawiera ona wiedzę, która jest niezbędna pedagogom do ich pracy z dziećmi. Wyrażam nadzieję, że zaprezentowane w niniejszej publikacji elementy tej wiedzy przyczynią się do jej rozszerzenia.

Jolanta Karbowniczek

